

Universitätsbibliothek Wuppertal

Omnia Divini Platonis Opera

Plato

Basileae, 1551

Laches (argumentum)

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-245](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-245)

Hoc utiq; magnifice nimium libereq; concessimus, haud aduertentes impossibile esse, ut quæ nullo modo quis noscitur, noscat quodammodo. In hoc autem nos consensimus, uide licet aliquem ignorantem aliqua, quod non cognoscat ipsa cognoscere: & si nihil est, ut mea fert opinio, quod hoc uideatur absurdius. Veruntamē ita nos ineptos potius quam duos pertinacesq; hæc indagatio nacta, nihilo magis ueritatem inuenire potest: sed usq; adeo seipsam irrifit, ut quod iam diu nos communi consensu confinximus, & temperantiam esse posuimus, hoc tandem inutile quiddam insolenter & contumeliose nimium apparuerit: tua quidē id causa potius quam mea o Charmides ægre fero, si tu tam egregia indole ac temperantia animi præditus, nihil tanta uirtute iuueris, nihilq; ipsa in uita tibi proffit. Molestius quoq; fero incantationis gratia, quam à Thrace illo didici, si in re nullius precij percipienda tantum studium posui. Hæc itaq; sic se habere haud satis credo: immo ignauum esse me inuestigatorem arbitror, quippe qui temperantiam magnum quoddam bonum existimem: quod si habes, te beatum esse. Verum cogita utrum possideas, & incantatione non egeas. Nam si habeas, tibi equidem consulam, ut me delirum putes, & inuestigandæ ueritatis impotem, te uero quo es temperantior, eo beatiorem. Et Charmides. Nescio per Iouem, inquit, o Socrates utrum habeam necne. Nam quo pacto illud intelligam, quod uos, ut ais ipse, quid sit inuenire nondum potestis: Equidem tibi non multum credo Socrates. Immo indigere incantatione me arbitror, & quantum ad me attinet nihil obstat quo minus quotidie mihi incantationibus medearis, quoad ipse satis habere me putes. Esto, inquit Critias: uerum o Charmides si sic egeris, argumēto mihi istud erit, quod temperatus sis, quia incantationibus Socratis te subijcias, nec ab eius latere unquam discedas. Pariturum me & passim, inquit ille, sectaturū existimato. Nempe grauiter peccarem, nisi tibi tutori meo parerem, & quod iubes exequerer. Iubeo equidem, inquit Critias. Efficiam id sedulo, inquit, hodieq; incipiam. Quidnam hi, inquam, deliberant? Nihil amplius, Charmides inquit. Nempe decretum est. Vim ne inferes inquam: neq; mihi ullum uicissim consultandi relinques arbitrium. Vim profus, inquit, illaturū putato, quando quidem hic præcipit. Ad hæc tu quoq; quid acturus sis consulta. Nullus, inquam, restat consultandi locus. nam tibi agere aliquid affectati cogentiq; nemo resistere poterit. Neq; tu ergo, inquit, repugna. Haud equidem aduersabor, inquam.

ARGUMENTVM MARSILII FICINI FLORENTINI IN
Lachetem, uel De fortitudine.

PLATO sæpenumero magistratus optimos legibus antepōnit, quod a leges absq; illis omnino uideantur inutiles: eas enim seruabit nullus: Magistratus autem optimi ipsi sint leges. Sed ait magistratus non posse optimos fieri, nisi ciues uiri sint optimi: neq; uiros fore tales, nisi adolescentes quoq; pueriq; sint tales. Quapropter in omnibus pene dialogis parentes in primis ad recte educandos filios adhortatur, sciēs nō posse genus humanū absq; gubernatoribus optimis uel honeste uiuere, uel feliciter gubernari. Præterea nūquam fore bonos in repub. principes, nisi uiri sint probatissimi, statim uidelicet à tenera etate diligenter exculti. Cum autem pueritia plerunq; sub domesticorū prouidentia satis firmè regatur, adoleſcētia uero licentiā nacta solutiore passim absq; frenis oberret, merito Plato noster plurimū de adolescentibus corrigendis frenandisq; pertractat, grauiter conqueritur eam etatē, quæ cum mollitie lasciuiaq; petulantiam superbiamq; coniungit, ideoq; in summo discrimine posita est, tum à domesticis parum obseruari, tum à legibus magistratibusq; infeliciter negligi, præsertim cum adolescentes tam se inuicem coinquent, quam à grandioribus passim inficiantur. Itaq; in Legibus & Repub. magistratum inter cæteros proprium adoleſcētia præſcit. Qui tanquam, ut ita loquar, episcopus exploratores quotidie tam nocte quam die per totam mittat urbem, singulos singulorum adolescentum mores, uerba, gestus obseruatuos, singulaq; eorum tum facta tum dicta ad magistratum uelut ad pastorem patremq; fideliter delatuos. Nec tamen necessaria adoleſcētie diligentia soli ex omnibus Platoni fuit cura. qua quidem in re nec Aristoteles ipse Platonem potuit nō summopere cōprobare. Sed ad dialogum ueniamus. Lyſimachus et Melesias de filijs cogitant educandis, de suis conquesti parentibus, quod publica curiosius pertractantes, domestica filiosq; neglexerint, cum tamē prima reip. cura in curanda iuuentute cōsistat: & quamuis iam senes, tamen ut rectius ea de re deliberēt, Niciam Lachetemq; etiam senes quibus & filij sunt, ad consultandum similiter conuocant, ac ne quid minus prospectum sit Socratem consilio adhibent, non modo socium, sed & iudicem, Socratem inquam nihil aliud in omni eius uita tractantem, quam tum de omni etate, tum maxime de adole

adoleſcentia rite curanda. Tu uero conſiderabis interea miras Socraticæ uitæ laudes, itē ueras eſſe laudes quæ à uiro laude digno proficiſcūtur. At uero quoniam in alijs ciuitatibus inſtitutio legum ad manſuetudinem magis declinat quàm ad audaciam, in alijs uero contra, Plato utrumq; arbitratus periculofum, & manſuetudinem audaciæ, & uiciſſim audaciam manſuetudini iubet in Politico pariter commiſceri. Si quis uero Charmidem Lacheti cōiunxerit, exhortationemq; tum ibi ad temperantiam, tum hic ad fortitudinem inuicem copulauerit, adoleſcētum animos rite contemperabit. Mitto quod in hac præſentis dialogi ad fortitudinem exhortatione tam Nicias quàm Laches militarem fortitudinem ultra quàm deceat admirantur, & Nicias præter armorum ludos quaſi ad militiam præludia ſummopere neceſſaria, laudibus ſupra modum extollit. Sed hunc non iniuria Laches emendat. Poſt hæc ſententia transfertur ad Socratem. Vbi animaduerte nullam conſonantiam delectare magis, quàm quæ in ſapiente fit ex ipſa animi ſermonisq; concordia. Atq; contra nullam diſſonantiam magis offendere, quàm ubi lingua mensq; diſſonant. Deinde hominem perditum etiam ſi belle loquatur audiendum nō eſſe. Neq; licere de moribus loqui, niſi morato. Præterea Socratem ſemper cōſueiſſe de quacunq; re diſputaretur, diſputationis ſocium eō perducere, ut totius uitæ ſuæ redderet rationem: quaſi aliena fruſtra cognoſcas, niſi te ipſum noris. Additur neceſſe in primis eſſe ſe ipſum alicui examinanti ſubijcere, cui ſæpe rationes antea actæ uitæ reddantur. Quod quidem conſeſſionem annuam à Chriſtianis inſtitutam ualde confirmat. Additur & tam diu diſcendum quàm diu uiuendum. Socrates autem omnium cauſiſſimus iudiciū ſibi iniunctum at traducendū in ſeniores. Sed interea obſecratus à cunctis rem ipſam aggreditur, ante omnia quidē diligentia in filijs educandis probans, improbens negligentiam. Adiungit nō poſſe fieri ut quis ad fortitudinē aliquem exhortetur, niſi ſciat quid ipſa fortitudo ſit exprimere. Mox interrogatus Laches, quid fortitudo ſit, confidentius reſpōdet eſſe uirtutē per quam quis non deſerens ordinem, expugnat hoſtē. Quod quidem ideo conſutatur, quia poteſt aliquis Scytharum more non minus fugiendo quàm permanendo hoſtem uincere, atq; æque fortis eſſe. Ideoq; Homerus eum appellat fortem qui opportune audere ſcit atq; timere. Paulo poſt ad quamlibet materiam fortitudinis uictoria trahitur, quaſi fortem uirum deceat non modo formidines, uerum etiā dolores, libidines, uoluptates exuperare. Hinc quæritur cōmunis ad hæc omnia fortitudinis deſinitio. Ad hæc reſpondet Laches, hanc eſſe quandam animi tolerantiam. At quoniam minus ſufficiēter eſt deſinitum, Socrates addere cogit, tolerantiam ipſam oportere honeſtam eſſe atq; conſerentē: eiſmodi uero nō erit, niſi prudenter id fiat. Ideoq; compellit Lachetem dicere, fortitudinem proprie tolerantiam prudētē eſſe. Siquidem fortitudo pulchrum quiddam eſt atq; bonum. Deinde quæritur quænam tolerantia, & ad quid prudens, id eſt circa quam materiam, quodue officium. Labitur autem Laches quando generatim interrogatur, utrum ubi audacia maior eſt, ibidē fortitudo ſit maior, idq; concedit: rurſusq; admittit neceſſario audaciam in eo eſſe maiorem, qui abſq; rei ipſius peritia, cognoſcens tamen periculum, rem ipſam aggreditur, quàm in eo qui peritia incedit inſtructus. Cautius enim tutiusq; is agit. Laches deniq; recipit, ubi plus audaciæ minus ue peritiæ prudētiaeq; eſt, fortitudinē eſſe maiore. In qua quidē conſeſſione & ſibi ipſi repugnat, & admittit falſum. Nam fortitudo quidē pulchrum quiddam eſt & conſerens, audacia uero imprudens eſt, turpis & noxia. Inter hæc nota tritam Socratis Platonisq; ſententiam. Ad illa quiſq; bonus eſt, ad quæ eſt ſapiens: ad illa malus, ad quæ ignorans. Proſeſto quemadmodum errores omnes, tum manus in apprehendendo, tum pedis in gradiendo ab ipſo uidendi defectu procedūt, ſic errata hominum omnia, tum in eligendo, tum in agendo ex defectu intelligentiæ proficiſci Socrates arbitratur. Nam ubi dux ipſe cæcus eſt uel cæcutiēs, omnia labuntur in præceps. Poſt Lachetem deſinit Nicias fortitudinem, metuendarum rerum, & non metuendarum ſcientiam, qua uidelicet ratione & quatenus metuenda inuadendaq; ſunt. Vocat utiq; fortitudinem habitum quendam cum prudentia circa metuenda & inuadenda conſtantem. Audaciam uero ſine prudentia temerariam uocat ferocitatem. Socrates contra Niciam ſic argumentatur. Quorumcunq; aliqua ſcientia eſt, non alia præteritum eſt ut facta ſunt, alia præſentium ut fiunt, alia futurorum ut optime fieri poſſunt, ſed eiſdem ſcientiæ eſt hæc omnia intelligere. Si ergo fortitudo ſcientia eſt audendi & metuendi circa bona atq; mala, uidelicet ut futura ſunt, nimirum eſt etiam ſcientia eorundem ut præſentia ſunt atq; præterita. omnium ergo ſimpliciter. Eſt igitur uniuerſa uirtus. Nos aut fortitudinem ab initio tanquam uirtutis partem aliquam quærebamus. Obieſtio hæc non tam reſolendi, quàm tentandi Niciæ gratia facta eſt. At Nicias deſinitionem ſuam neſciuit defendere. Socrates autem inter ſeniores propter modeſtiā doctorem agere nolens, ſimulat ſe deſinitionē ſimiliter ignorare: hortaturq; eos ut unā ſecum uirtutum præceptores ſibi ante perquirant, quàm facultatē erudiendæ iuuentutis profiteantur, oſtēdens in omni ætate moralem diſciplinam eſſe magnopere neceſſariam, ac ſine rubore uerecūdiæ ſemper eſſe diſcendū. Deſinitiones uero quas uel hic de fortitudine, uel in Charmide de tēperantia quærit, nō hic, aut ibi, ubi exhortari & admonere duntaxat conſilium eſt, ſed in Repub. & Legib. abſoluuntur. Sed ut de fortitudine ſimul & temperantia quaſi germanis ſummatim dicam, Plato in Phædro Sympoſioq; uitam hanc noſtram itineri cuidam comparat. In quo quidem dirigendo ratio reſerat aurigam: affectus uero partim ſuperiores, partim inferiores, geminos reſerāt e quos, album uidelicet atq; nigrum. Atq; ut, quantum ad propoſitam pertinet quæſtionem, commodius diſtinguamus: Diuinam, inquit, prouidentiam ſtatuiſſe nos à turpibus reuocare: ad honeſta cōtinuo prouocare. Ideoq; pudore

rem magnanimitatemq; nobis ingenuisse: ut auriga noster pudore quodã quasi freno, affectus nostros uelut equos à turpibus licet suauibus cohiberet: magnanimitatis uero calcaribus ad honesta quamuis ardua simularet. Siquidẽ malus quidam demon ad turpia lenocinijs allicit uoluptatis: ab honestis amaritudine doloris absterret. Quãobrem & temperantia pudoris usa frenis, efficit ut à turpibus inuita uoluptate semper abstineamus: & fortitudo magnanimitatis freta calcaribus, dat operã ut ad honestã uiriliter contendamus, spreta difficultatis dolorisq; formidine. Et quanto difficilius est dolores superare, quã à uoluptatibus abstinere: tanto forsitan alicui uideri posset fortitudinem temperantia anteponebam. Deniq; temperantia quidem facit ne ex homine precipitemur in bruta: fortitudo uero præter id, ut etiam quodãmodo transferamur in deum omnia superantẽ. Ob hanc præcipue uirtutẽ omnis antiquitas Hercule in deorũ retulit numerũ: Herculem, inquã, dum terra uictor coelestes scanderet gradus, ita clamantẽ: *Ite nunc fortes ubi celsa magni Ducit exempli uia: cur inertes Terga nudatis: superata tellus Sidera donat.*

LACHES PLATONIS VEL DE FORTITUDINE,
 TRANSLATVS A MARSILIO FICINO Florentino, ad Petrum Medicem uirum clarissimum.

LYSIMACHVS, MELESIAS, NICIAS, LACHES, FILII NICIAE ET LACHETIS, SOCRATES.

Occasio dialogi à fortitudine

IRVM spectastis armis dimicantẽ ò Nicia atq; Laches: quam uero ob causam spectare hunc nobiscum unã ego & Melesias hic uos iussimus, hic quidem minime declarauimus. Nunc autem aperiemus: nam libere uobiscum loquendum existimamus. Sunt enim nõnulli qui hæc derident: ac si quis eis consulat, sententiam suam non exprimunt: sed illud quo de consultatur, simul & consultantis mentem tenere se putantes, alia præter ea quæ sentiunt, proferunt. Cum autem uos arbitremur & ad intelligẽdum sufficere, & quæ cognoscitis simpliciter explicare, socios ad eorum quæ referemus deliberationem asciumus. Est autem quo de altius sum exorsus, eiusmodi. Hi nobis filij sunt, hic quidem huius filius, auito nomine Thucydides nuncupatus: meus item alter, aui similiter nomen seruans: nam Aristidem nominamus. Videturq; nobis quã diligentissima horum cura suscipienda, neq; agendum putamus quod multi solent, qui filios suos cum primũ adoleuerint pro sua sinũt libidine uiuere, immo uero tunc studium diligentius adhibendũ. Cum itaq; esse uobis filios uideamus, iudicauimus uos præ cæteris cogitasse, qua ratione educãdi sint ut optimi fiãt. quod si non multum animaduertistis, in præsentia admonemus uos id negligere nõ debere, exhortamurq; ut unã nobiscũ de filiorũ educatione deliberetis. Quam uero ob causam nobis hæc uideant ò Nicia atq; Laches, audire decet, quãuis paulo prolixiora sint, quæ sequuntur. Discumbimus enim unã eodemq; conuiuio ego & Melesias hic, atq; hi nobiscum adolescẽtuli. Vnde quemadmodũ in principio sermonis significauim, libere uobiscũ audacterq; loqui licet. Sanẽ uterq; nostrũ multa potest patris sui præclara tum pace, tum bello gesta narrare, quib. illi uel reipub. suæ, uel socijs profuerũt, à nobis uero gesta referre nulla possumus. Quare & horũ nos pudet, eãq; damnamus, & patrum negligentiam sepe culpamus, quod nos postquam adoleuimus, in mollicie quadam & delicijs uiuere permiserunt, rebus aliorũ interim intẽti. Eademq; adolescẽtibus his ostendentes, edicimus, si seipso neglexerint, nostraq; præcepta contempserint, ignobiles eos futuros: si autem curauerint, fortẽ dignos auitis nominibus euafuros. Ipsi uero parituros se nobis respondent. Nobis autem de hoc inuicem consultantibus qua disciplina uel consuetudine potissimũ optimi fieri possunt, exposuit quispiam operæ precium esse ut armis dimicare perdiscant, laudauitq; istum quẽ uos modo certantẽ spectastis, & contueri iussit. Optimum itaq; fore putauimus, ut & nos ad hoc spectaculũ ueniremus, & uos unã conuocaremus, tum ad spectandũ, tum etiam si uultis de adolescentulorum educatione cõmuni consilio deliberandum. Hæc sunt quæ conferre uobiscum cupiebamus. Vestra nunc interest, tam de hac re discenda sit necne consulere, quã de alijs siquam disciplinam uel studium adolefcentis laude dignum habetis: tum de consilio quid facturi sitis, prædicere. NIC. Sententiam profecto uestram ò Lysimache & Melesia probo, & uobiscum unã inuestigare para-